

การศึกษาการจัดการเรียนการสอนช่วงสถานการณ์ COVID-19
สำหรับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

THE STUDY OF INSTRUCTION DURING COVID-19
FOR STUDENTS WITH LOW ACADEMIC ACHIEVEMENT

Received: October 16, 2021

Revised: November 20, 2021

Accepted: December 8, 2021

รินทรธัญญา บวรวัชรเศรษฐ์¹ และ วรังกานา โสমনันทน์²

Rinnatar Bovornwatcharaset¹ and Varangkana Somanandana²

¹นิสิตระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

^{1,2}Faculty of Education, Kasetsart University, Bangkaen Campus, Bangkok, 10900 Thailand

Corresponding Author, E-mail: Rinnatar.b@ku.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาวิธีการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ของครูช่วงสถานการณ์ COVID-19 สำหรับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ 2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ช่วงสถานการณ์ COVID-19 และ 3) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ช่วงสถานการณ์ COVID-19 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจโดยมีการเก็บข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย 1) ครูผู้สอนนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ จำนวน 6 คน 2) นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 6 คน และ 3) ผู้ปกครองนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ จำนวน 26 คน ของโรงเรียนสาธิตแห่งหนึ่งในจังหวัดกรุงเทพมหานคร ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม 2) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มนักเรียนและกลุ่มผู้ปกครอง และ 3) แบบสอบถามการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาจากการสนทนากลุ่ม, การสัมภาษณ์เชิงลึกและข้อคิดเห็นเพิ่มเติมจากแบบสอบถามการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ช่วงสถานการณ์ COVID-19 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ จากการหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ ความถี่และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ได้จากแบบสอบถามฯ ผลการวิจัยพบว่า 1) ครูมีวิธีจัดการเรียนการสอนช่วงสถานการณ์ COVID-19 สำหรับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ คือ ก่อนสอนมีการเตรียมตัวเรื่องการใช้เทคโนโลยีและสื่อการสอนอยู่ในระดับมาก ระหว่างสอนครูใช้เทคนิคการควบคุมชั้นเรียนด้วยการสร้างข้อตกลงร่วมกันและใช้แอปพลิเคชันในการช่วยจัดการชั้นเรียนอยู่ในระดับมาก และหลังการสอนครูให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนและวัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้วยการใช้ใบงานและการทดสอบแบบออนไลน์อยู่ในระดับปานกลาง 2) พฤติกรรมการเรียนออนไลน์ของนักเรียนพบว่า ก่อนเรียนนักเรียนเตรียมหนังสือและอุปกรณ์การเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ระหว่างเรียนเข้าเรียนตรงเวลา ตั้งใจเรียนและร่วมตอบคำถามอยู่ในระดับปานกลาง หลังเรียนทำการบ้านทันทีหากทำไม่ได้ก็จะรอ

ผู้ปกครองอยู่ในระดับปานกลาง และ 3) ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการจัดการเรียนการสอนออนไลน์พบว่า ก่อนเรียนผู้ปกครองช่วยเตรียมเทคโนโลยีและเตรียมอุปกรณ์การเรียน กำกับการเข้าเรียนของลูกอยู่ในระดับมาก ระหว่างเรียนผู้ปกครองนั่งอยู่เป็นเพื่อนลูก และช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นขณะเรียนอยู่ในระดับมาก หลังเรียนช่วยลูกทำการบ้านและทบทวนบทเรียนอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ, การเรียนออนไลน์, COVID-19

ABSTRACT

This research aimed to explore 1) online teaching management of the teachers during COVID-19 for students with low academic achievement, 2) learning behavior of students with low academic achievement toward online learning during COVID-19, and 3) parents' perceptions toward online learning of their children during COVID-19. The participants were 1) six teachers who taught students with low academic achievement, 2) Six students with low academic achievement of the second grade, and 3) twenty six parents of the second grade students with low academic achievement from Satit school in Bangkok. The instruments consisted of 1) the focus group interview, 2) in-depth interview, and 3) the questionnaire. The qualitative data was analyzed by using content analysis. The quantitative data was analyzed by using mean, percentage, frequency and standard deviation. The results discovered that 1) the teachers prepared technology and teaching materials before teaching at a high level. During online teaching, the teachers created classroom rules and used applications to deal with the students' behaviors at a high level. After teaching, the teachers provided timely feedback to the students and evaluated learning outcomes by using worksheets and online testing at a moderate. 2) The students' learning behaviors while learning online, the research results shown that the students prepared themselves before learning at a moderate. In addition, the students paid attention and answered questions during online class at a moderate. After finishing online learning class, the students spent time completing homework at a moderate. 3) According to the parent perceptions toward their children's online learning, the research results shown that the parents helped their children to prepare technology and materials for learning a high level, ensure their children's attendance, solve the problems during online learning a high level, and complete homework and review lessons after class a high level.

Keywords: Low academic achievement, Online Learning, COVID-19

ความเป็นมาของปัญหาการวิจัย

การแพร่ระบาดของโคโรนาไวรัส (COVID-19) ได้ส่งผลกระทบต่อทุกภาคส่วนทั้งด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจและด้านการศึกษาโดยเฉพาะในส่วนของการศึกษา ที่ได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงในสถานการณ์ดังกล่าว จากการแพร่ระบาดทำให้เด็กนักเรียนจำนวนกว่า 1.57 พันล้านคน จากกว่า 188 ประเทศ หรือคิดเป็น 91.3% ของผู้เรียนจากทั่วโลกจำเป็นต้องออกนอกโรงเรียนและหันไปสู่อุปกรณ์การศึกษาในรูปแบบนอกห้องเรียนแบบต่าง ๆ (UNESCO, 2020) สำหรับสถานการณ์การแพร่ระบาดในประเทศไทย ทำให้สถานศึกษาทั่วประเทศไม่สามารถเปิดการเรียนการสอนได้ตามปกติ จึงมีความจำเป็นต้องปิดสถานศึกษาเพื่อป้องกันการแพร่ระบาด จากการประชุมคณะรัฐมนตรีในวันอังคาร ที่ 7 เมษายน 2563 มีมติให้เลื่อนเปิดเทอมจากวันที่ 16 พฤษภาคม เป็นวันที่ 1 กรกฎาคม 2563 เนื่องด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่อาจส่งผลกระทบในหลายด้านทั้งต่อตัวเด็ก ผู้ปกครองไปจนถึงครูและโรงเรียน ด้วยเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดแนวนโยบายการจัดการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์วิกฤตโควิด-19 ตามแนวคิด “การเรียนรู้ นำการศึกษา โรงเรียนอาจหยุดได้ แต่การเรียนรู้หยุดไม่ได้” จัดการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์วิกฤตโควิด-19 ผ่านการเรียนการสอนทางไกล โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่แล้วให้เกิดประโยชน์สูงสุด อาทิ การใช้ช่องทีวีดิจิทัลและการเรียนรู้เสริมผ่านโปรแกรมออนไลน์ต่าง ๆ ซึ่งรวมเรียกว่า “ออนไลน์” ส่วนการเรียนการสอนผ่านช่องของมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) เป็นการเรียนการสอนที่เรียกว่า “ออนแอร์” (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563)

เมื่อโรงเรียนได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ดังกล่าว จึงมีความจำเป็นต้องปิดสถานศึกษาเพื่อป้องกันการแพร่ระบาด มีการปรับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนในการนำเทคโนโลยีต่าง ๆ มามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการเรียนการสอน อีกทั้งนำมาเป็นสื่อช่วยในการเรียนรู้ เป็นแหล่งข้อมูลสารสนเทศเพื่อช่วยในการสืบค้นข้อมูล เป็นรูปแบบกิจกรรมที่ค่อนข้างใหม่สำหรับผู้เรียนและผู้สอนหลาย ๆ คน จึงปฏิเสธไม่ได้ว่าเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมีบทบาทอย่างมากในวงการการศึกษาทั้งในปัจจุบันและในอนาคต นอกจากนี้ใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนแล้ว ยังเป็นแหล่งข้อมูลที่นำเชื่อถือเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองได้ตลอดเวลา

ด้วยเหตุผลดังกล่าวทำให้การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบ e-Learning เป็นคำพูดที่ถูกกล่าวถึงมากในช่วงที่ผ่านมา จากความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี ทำให้มีการจัดการเรียนการสอนรูปแบบต่าง ๆ Allen and Seaman (2005) ได้เสนอแนวคิดการจำแนกรูปแบบของการเรียนการสอนแบบ e-Learning ตามสัดส่วนเนื้อหาที่นำเสนอทางอินเทอร์เน็ต เพื่อให้เหมาะสมกับลักษณะของผู้เรียน โดยได้จำแนกรูปแบบการเรียนเป็น 3 ประเภท คือ 1) การใช้เว็บเพื่อช่วยการเรียนการสอน (Web Facilitated) 2) การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended/Hybrid) 3) การจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ (Online) โดยจัดการเรียนรู้ผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต เป็นการเรียนรู้สำหรับทุกคน เรียนได้ทุกที่ ทุกเวลา

ในช่วงของการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาไวรัส 2019 (COVID-19) เพื่อป้องกันการแพร่ระบาด โรงเรียนจึงได้มีการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบการเรียนแบบออนไลน์ (Online) การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลให้ผู้เรียนต้องปรับตัวให้ทันกับสถานการณ์ปัจจุบัน โดยเฉพาะในกลุ่มผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการ

วารสารวิจัยและพัฒนาศึกษาพิเศษ

เรียนต่ำ (Low academic achievement) คือนักเรียนที่มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยตลอดปีในวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ และคะแนนจากแบบทดสอบทักษะพื้นฐานทางวิชาการ (KBAST) น้อยหรือต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ย นักเรียนกลุ่มนี้มีความเสี่ยงที่สอบไม่ผ่านวิชาคณิตและภาษาไทย จึงต้องการคำแนะนำและการช่วยเหลือทางการเรียนมากกว่านักเรียนในวัยเดียวกัน การจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ (Online) จึงถือเป็นเรื่องใหม่และเป็นสิ่งท้าทายสำหรับครู พ่อแม่และตัวนักเรียนเอง ครูต้องปรับรูปแบบการเรียนการสอนและการประเมินผล ตัวพ่อแม่ผู้ปกครองเองก็ต้องให้ความช่วยเหลือนักเรียนมากขึ้นในการเรียนแบบ Online ส่วนตัวนักเรียนเองก็ต้องปรับตัวเองกับการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวก่อให้เกิดเป็นความร่วมมือกันของทุกฝ่ายในการที่จะช่วยเหลือและพัฒนาเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ (Low academic achievement) ให้สามารถเรียนรู้และติดตามบทเรียนในช่วงสถานการณ์ที่ไม่ปกตินี้ การที่นักเรียนต้องอยู่บ้านนาน ๆ และมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอน ย่อมส่งผลให้นักเรียนได้รับผลกระทบ จากการที่นักเรียนต้องหยุดการเรียน เปิดเรียนล่าช้า หรือการที่นักเรียนต้องอยู่บ้านนาน ๆ ยิ่งทำให้เกิดการลืมนั่นสิ่งที่เคยเรียนมา ทำให้ต้องทบทวนกันใหม่ซ้ำอีกครั้งเรียกว่า “ปรากฏการณ์ความรู้ที่ถดถอยไปหลังจากปิดเทอมใหญ่ (Summer Slide) (Kuhfeld, 2018)

เมื่อพิจารณาถึงสถานการณ์ที่ได้อธิบายไว้ข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการจัดการเรียนการสอนช่วงสถานการณ์ COVID-19 สำหรับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ของโรงเรียนสาธิตแห่งหนึ่งในจังหวัดกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้เพื่อศึกษาการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ และนำผลที่ได้จากการศึกษามาเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนและพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนการสอนในการเรียนออนไลน์ และให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิธีการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ของครู ช่วงสถานการณ์ COVID-19 สำหรับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ช่วงสถานการณ์ COVID-19
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ช่วงสถานการณ์ COVID-19

ขอบเขตการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย

1. ครูผู้สอนรายวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ภาคปลาย ปีการศึกษา 2563 จัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ จำนวน 6 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive selection) โดยเป็นผู้สอนนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำและยินดีให้ข้อมูล ประกอบด้วย

วารสารวิจัยและพัฒนาศึกษาพิเศษ

ผู้สอนในรายวิชาภาษาไทย จำนวน 2 คน คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ จำนวน 2 คน ภาษาอังกฤษ จำนวน 2 คน

2. นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 6 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive selection) ประกอบด้วยนักเรียนที่มีคะแนนพฤติกรรมการเรียนเฉลี่ยสูงสุด 3 คน และนักเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด 3 คน ในรายวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และภาษาอังกฤษ และยินดีให้ข้อมูล

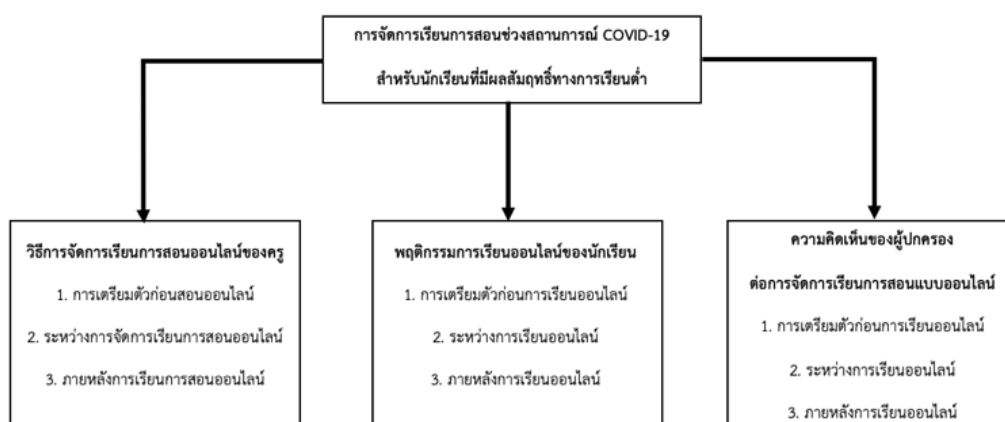
3. ผู้ปกครองของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 26 คน ของห้องเรียนที่นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive selection) และยินดีให้ข้อมูล

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษาในงานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. วิธีการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ของครู ช่วงสถานการณ์ COVID-19 สำหรับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ
2. พฤติกรรมเรียนออนไลน์ของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ช่วงสถานการณ์ COVID-19
3. ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ช่วงสถานการณ์ COVID-19

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

กลุ่มเป้าหมาย

1. ครูผู้สอนรายวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ภาคปลาย ปีการศึกษา 2563 จัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ จำนวน 6 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive selection) โดยเป็นผู้สอนนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำและยินดีให้ข้อมูล ประกอบด้วยผู้สอนในรายวิชาภาษาไทย จำนวน 2 คน คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ จำนวน 2 คน ภาษาอังกฤษ จำนวน 2 คน

วารสารวิจัยและพัฒนาศึกษาพิเศษ

2. นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 6 คน ของห้องเรียนที่มีนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive selection) ประกอบด้วยนักเรียนที่มีคะแนนพฤติกรรมการเรียนเฉลี่ยสูงสุด 3 คน และนักเรียนที่มีคะแนนพฤติกรรมการเรียนเฉลี่ยเฉลี่ยต่ำสุด 3 คน ในรายวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และภาษาอังกฤษ และยินดีให้ข้อมูล

3. ผู้ปกครองของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

3.1 ผู้ปกครองของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 26 คน ของห้องเรียนนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive selection) เป็นผู้ที่ดูแลนักเรียนในช่วงเวลาเรียนออนไลน์ และยินดีให้ข้อมูล

3.2 ผู้ปกครองของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 6 คน ของห้องเรียนที่นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive selection) ประกอบด้วยนักเรียนที่มีคะแนนพฤติกรรมการเรียนเฉลี่ยสูงสุด 3 คน และนักเรียนที่มีคะแนนพฤติกรรมการเรียนเฉลี่ยต่ำสุด 3 คน ในรายวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และภาษาอังกฤษ และยินดีให้ข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบผสมผสาน ประกอบด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ และเครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ดังนี้

1. เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่

1.1 การสนทนากลุ่ม (Focus group) เป็นประเด็นการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ เพื่อศึกษาวิธีการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ของครู เกี่ยวกับการเตรียมตัวก่อนสอนออนไลน์ ระหว่างการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ และภายหลังการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มประกอบด้วยครูผู้สอนนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ จำนวน 6 คนในรายวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และภาษาอังกฤษ จัดการเรียนการสอนออนไลน์ ช่วงสถานการณ์ COVID-19

1.2 แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เพื่อศึกษาพฤติกรรมเรียนออนไลน์ของนักเรียน เกี่ยวกับการเตรียมตัวก่อนการเรียนออนไลน์ ระหว่างการเรียนออนไลน์ และภายหลังการเรียนออนไลน์ แบ่งการสัมภาษณ์ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ สัมภาษณ์นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ จำนวน 6 คน ประเด็นคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมเรียนออนไลน์ของนักเรียนและสัมภาษณ์ผู้ปกครองของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ จำนวน 6 คน ประเด็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์

2. เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่

2.1 แบบสอบถามผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และคำถามปลายเปิด โดยให้เขียนอธิบายความคิดเห็นเพิ่มเติม เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ เกี่ยวกับการเตรียมตัวก่อนการเรียนออนไลน์

วารสารวิจัยและพัฒนาศึกษาพิเศษ

ระหว่างการเรียนออนไลน์ และภายหลังการเรียนออนไลน์ ผู้ที่ทำหน้าที่ตอบแบบสอบถามจะต้องเป็นผู้ปกครองของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ที่ดูแลนักเรียนในการเรียนออนไลน์ ช่วงสถานการณ์ COVID-19 จำนวน 26 คน

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

1. วิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสาร แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ช่วงสถานการณ์ COVID-19 พฤติกรรมการเรียนออนไลน์ของนักเรียน และบทบาทของผู้ปกครอง

2. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ กำหนดประเด็นการสนทนากลุ่มและประเด็นการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มนักเรียนและกลุ่มผู้ปกครอง และสร้างเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณของแบบสอบถาม ตามกรอบแนวคิดของงานวิจัย เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

3. นำเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพและเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะและผ่านที่ปรึกษาแล้ว ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา วิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ที่ยอมรับได้อยู่ระหว่าง 0.67 ถึง 1.0

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เพื่อขออนุญาตผู้อำนวยการโรงเรียน 1) จัดสนทนากลุ่ม (Focus group) ครูผู้สอนนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในรายวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และภาษาอังกฤษ จำนวน 6 คน 2) ขอสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 6 คน 3) เก็บข้อมูลผู้ปกครองของห้องเรียนที่มีนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ จำนวน 26 คน ดำเนินการเก็บข้อมูล ดังนี้

1. การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ

วิธีการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ของครู

การสนทนากลุ่ม (Focus group) มีวิธีการดังนี้

1. ติดต่อครูผู้สอนที่จะทำการสนทนากลุ่ม ชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย นัดหมายวัน เวลา และช่องทางการสนทนากลุ่ม ผ่านโปรแกรม Line

2. ดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus group) โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสนทนา ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ให้กับผู้ร่วมสนทนา ขออนุญาตทำการบันทึกวิดีโอ จดบันทึกขณะทำการสนทนา ดำเนินการสนทนาตามประเด็นที่กำหนดไว้ เมื่อเสร็จสิ้นการสนทนาผู้วิจัยสรุปประเด็นการสนทนาในแต่ละหัวข้อให้กับผู้ร่วมสนทนา

พฤติกรรมการเรียนออนไลน์ของนักเรียน

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กลุ่มนักเรียน

1. ผู้วิจัยติดต่อนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 6 คน ประกอบด้วยนักเรียนมีคะแนนพฤติกรรมการเรียนเฉลี่ยสูงสุด 3 คน และนักเรียนที่มีคะแนนพฤติกรรมการเรียนเฉลี่ยต่ำสุด 3 คน ในรายวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และภาษาอังกฤษ ผ่านผู้ปกครองเพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์นักเรียน ซึ่งแจ้งวัตถุประสงค์ และขอความอนุเคราะห์จากผู้ปกครองเพื่อนัดหมาย วัน เวลาในการสัมภาษณ์ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ช่วงสถานการณ์ COVID-19 ผ่านโปรแกรม Line ขณะทำการสัมภาษณ์ผู้วิจัยขออนุญาตบันทึกเสียง จดบันทึกประเด็นที่ได้จากการสัมภาษณ์

ความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กลุ่มผู้ปกครอง

1. ผู้วิจัยติดต่อผู้ปกครองนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 6 คน ที่มีคะแนนพฤติกรรมการเรียนรายวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และภาษาอังกฤษเฉลี่ยสูงสุด 3 คน และต่ำสุด 3 คน เพื่อขอสัมภาษณ์ ซึ่งแจ้งวัตถุประสงค์ และขอความอนุเคราะห์จากผู้ปกครองเพื่อนัดหมาย วัน เวลาในการสัมภาษณ์ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ช่วงสถานการณ์ COVID-19 ผ่านโปรแกรม Line ขณะทำการสัมภาษณ์ผู้วิจัยขออนุญาตบันทึกเสียง และทำการจดบันทึกประเด็นที่ได้จากการสัมภาษณ์

ข้อมูลในส่วนข้อคิดเห็นเพิ่มเติม จากแบบสอบถามการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ฯ

1. วิเคราะห์ประเด็นที่ได้จากแบบสอบถามฯ ในส่วนข้อคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับคุณค่า/ สิ่งที่ได้รับจากการจัดการเรียนการสอนออนไลน์และปัญหาอุปสรรคของการจัดการเรียนการสอนออนไลน์

2.การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

แบบสอบถามการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ช่วงสถานการณ์ COVID-19

1. ผู้วิจัยติดต่อผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 26 คน ของห้องเรียนที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งแจ้งวัตถุประสงค์ และขอความอนุเคราะห์จากผู้ปกครองเพื่อตอบแบบสอบถามผ่าน Google form เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ช่วงสถานการณ์ COVID-19

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ไว้ ดังนี้

1. วิเคราะห์เนื้อหาที่ได้จากการสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบสอบถามส่วนข้อคิดเห็นเพิ่มเติม

2. วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ได้จากแบบสอบถาม

ผลการวิจัย

การศึกษาการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ช่วงสถานการณ์ COVID-19 สำหรับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ แบ่งเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

1. ผลการศึกษาวิธีการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ของครู ช่วงสถานการณ์ COVID-19 สำหรับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

ข้อมูลการสนทนากลุ่ม (Focus group) และข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก สะท้อนให้เห็นว่า ครูจัดการเรียนการสอนออนไลน์ โดยแบ่งเป็น 1) การเตรียมตัวก่อนสอนออนไลน์ ครูจะต้องมีการศึกษาเทคโนโลยี เตรียมสื่อการสอน เตรียมเนื้อหา ดังตัวอย่างคำพูด “...ขั้นแรกคือเตรียมเนื้อหา แล้วก็นอกจากเนื้อหาแล้ว ก็ต้องมาหาวิธีการว่าสอนแบบไหนถึงจะเหมาะสม” 2) ระหว่างการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ครูใช้เทคนิคการจัดการชั้นเรียนออนไลน์/สร้างข้อตกลงร่วมกัน เช่น การสร้างกฎในชั้นเรียน การใช้แอปพลิเคชันในการจัดชั้นเรียน และรูปแบบการจัดการเรียนการสอน เช่น วิชาภาษาอังกฤษ จัดการเรียนรู้ออกเป็น 2 กลุ่ม วิชาภาษาไทย จัดการเรียนรู้เป็นทักษะ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน วิชาคณิตศาสตร์ จัดการเรียนรู้โดยเรียนไปพร้อมกันที่ละขั้นตอน และวิชาวิทยาศาสตร์ จัดการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมทดลองด้วยตนเองที่บ้าน และ 3) ภายหลังจากเรียนออนไลน์ ครูจะให้ข้อมูลย้อนกลับกับผู้เรียน เช่น การตรวจงานที่ได้รับมอบหมาย การตอบคำถาม การบอกคะแนนพฤติกรรมเรียนในแต่ละครั้ง มีวิธีวัดและประเมินผล โดยใช้ใบงาน และแบบทดสอบอิเล็กทรอนิกส์ สอดคล้องกับข้อมูลจากแบบสอบถามการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ช่วงสถานการณ์ COVID-19 ที่ผู้ปกครองกล่าวถึงวิธีการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ของครูเกี่ยวกับการเตรียมตัวก่อนสอนออนไลน์และระหว่างการจัดการเรียนการสอนออนไลน์อยู่ในระดับมาก และภายหลังจากการเรียนการสอนออนไลน์ อยู่ในระดับปานกลาง ดังปรากฏในตารางแสดงข้อมูลเชิงปริมาณ จากแบบสอบถามการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ช่วงสถานการณ์ COVID-19 ดังนี้

รายการ	μ	σ	ระดับ
วิธีการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ของครู			
การเตรียมตัวก่อนสอนออนไลน์	3.6	0.9	มาก
ระหว่างการจัดการเรียนการสอนออนไลน์	3.6	0.85	มาก
ภายหลังจากการเรียนการสอนออนไลน์	3.2	0.98	ปานกลาง

(ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 25 คน จาก 26 คน คิดเป็นร้อยละ 96.15)

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มผู้ปกครอง แสดงให้เห็นมุมมองการเรียนออนไลน์ว่า การเรียนออนไลน์เป็นภาระผู้ปกครองที่ต้องดูแลให้ความช่วยเหลือนักเรียน เกี่ยวกับการทำงานที่ได้รับมอบหมาย เช่น การอัดคลิป การส่งงานและการติดตามงาน ในขณะที่ผู้ปกครองต้องทำงานและต้องแบ่งเวลาเพื่อดูแลนักเรียนในเวลาเดียวกัน สอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มนักเรียน ที่แสดงให้เห็นว่าหากการบ้านหรืองานที่ได้รับมอบหมายยากไม่สามารถทำได้ด้วยตนเอง นักเรียนก็จะรอทำพร้อมผู้ปกครอง

2. ผลการศึกษาพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ช่วงสถานการณ์ COVID-19

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มนักเรียนและผู้ปกครองสะท้อนให้เห็นพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ของนักเรียน โดยแบ่งเป็น 1) การเตรียมตัวก่อนการเรียนออนไลน์ นักเรียนเตรียมแบบฝึกหัด/หนังสือ เครื่องเขียน iPad ด้วยตนเอง 2) ระหว่างการเรียนออนไลน์ นักเรียนเข้าห้องเรียนตรงเวลา, เข้าห้องเรียนเป็นประจำ ตามตารางเรียนได้เอง โดยไม่ต้องมีคนช่วย และมีส่วนร่วมในการตอบคำถามในชั้นเรียน และ 3) ภายหลังจากเรียนออนไลน์ นักเรียนจะทำการบ้านทันทีเมื่อเรียนเสร็จและบางคนก็รอทำกับผู้ปกครอง

นอกจากนี้ ผลวิจัยยังสะท้อนให้เห็น สิ่งที่นักเรียนชอบในการเรียนออนไลน์ คือ ไม่ต้องตื่นเช้าเพื่อมาโรงเรียน (แต่ชอบเรียนที่โรงเรียนมากกว่า) ดังตัวอย่างคำพูด “...ชอบเรียนออนไลน์แต่ชอบเรียนที่ห้องมากกว่า เพราะได้เจอเพื่อนค่ะ” “...ชอบที่มีการตอบคำถามเพื่อสะสมคะแนน” นักเรียนมีความคาดหวังเกี่ยวกับการเรียนออนไลน์ คือ อยากให้มีการเล่นเกมในการเรียนออนไลน์ อยากคุยกับเพื่อนหลังจากเรียนเสร็จ และอยากให้การบ้านลง สอดคล้องข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถามฯ จากผู้ปกครองแสดงให้เห็นพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ของนักเรียน เกี่ยวกับการเตรียมตัวก่อนการเรียนออนไลน์ ระหว่างการเรียนออนไลน์และภายหลังจากเรียนออนไลน์ อยู่ในระดับปานกลาง ดังปรากฏในตาราง ดังนี้

รายการ	μ	σ	ระดับ
พฤติกรรมการเรียนออนไลน์ของนักเรียน			
การเตรียมตัวก่อนการเรียนออนไลน์	2.6	0.86	ปานกลาง
ระหว่างการเรียนออนไลน์	3.4	1.07	ปานกลาง
ภายหลังจากเรียนออนไลน์	2.7	1.11	ปานกลาง

(ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 25 คน จาก 26 คน คิดเป็นร้อยละ 96.15)

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มผู้ปกครอง ได้มีการแสดงความคิดเห็นในลักษณะที่ว่า เนื่องจากนักเรียนยังเป็นเด็กเล็ก ผู้ปกครองต้องคอยกำกับนักเรียนและให้ความช่วยเหลือในการเรียนออนไลน์ การเตรียมอุปกรณ์ กระตุ้นและดึงให้กลับมาสนใจการเรียนและทบทวนบทเรียน

3. ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ช่วงสถานการณ์ COVID-19

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มผู้ปกครอง และข้อมูลจากแบบสอบถามฯ สะท้อนให้เห็นบทบาทของผู้ปกครองต่อการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ โดยแบ่งเป็น 1) การช่วยดูแลนักเรียนในการเตรียมตัวก่อนการเรียน เช่น ช่วยกำกับการเข้าเรียน ช่วยเตรียมอุปกรณ์การเรียน กระตุ้นเตือนเกี่ยวกับการจัดเตรียมอุปกรณ์ ช่วยจัดการเรื่องอุปกรณ์สำหรับการเรียนออนไลน์ และฝึกให้นักเรียนสามารถใช้อุปกรณ์ในการเรียนออนไลน์ได้เอง 2) การช่วยเหลือนักเรียนระหว่างเรียนออนไลน์ เช่น การนั่งอยู่เป็นเพื่อนระหว่างเรียน ดังตัวอย่างคำพูด “...นั่งเป็นเพื่อนเฉย ๆ ค่ะ ให้อุ่นใจ บางครั้งคุณตาก็ช่วยกระตุ้นให้น้องตอบคำถาม” การช่วยฝึกพิมพ์ข้อสอบ การเรียนรู้เรื่องวิธีการเรียนไปพร้อมกับลูก และการช่วยแก้ปัญหาในขณะที่เรียนออนไลน์ และ 3) การช่วยเหลือ

วารสารวิจัยและพัฒนาศึกษาพิเศษ

นักเรียนภายหลังการเรียนออนไลน์ เช่น การช่วยเหลือการทำงานบ้าน/งานที่ได้รับมอบหมาย และการช่วยลูกทบทวนการเรียน สอดคล้องกับข้อมูลจากแบบสอบถามฯ จากผู้ปกครองด้านความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ เกี่ยวกับการเตรียมตัวก่อนการเรียนออนไลน์ ระหว่างการเรียนออนไลน์ และภายหลังการเรียนออนไลน์ อยู่ในระดับมาก ดังปรากฏในตาราง

รายการ	μ	σ	ระดับ
ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์			
การเตรียมตัวก่อนการเรียนออนไลน์	4.2	0.67	มาก
ระหว่างการเรียนออนไลน์	3.8	0.84	มาก
ภายหลังการเรียนออนไลน์	4.2	0.74	มาก

(ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 25 คน จาก 26 คน คิดเป็นร้อยละ 96.15)

นอกจากนี้ผู้ปกครองได้กล่าวถึงมุมมองที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ คือ ผู้ปกครองรู้สึกเหนื่อยที่ต้องดูแลแต่เข้าใจสถานการณ์ การเรียนออนไลน์ไม่เหมาะกับเด็กเล็กแต่ดีกว่าให้นักเรียนอยู่บ้านเฉย ๆ และการเรียนออนไลน์ทำให้ทราบว่าสอนอะไร จะได้นำกลับไปใช้ นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นถึงคุณค่า/สิ่งที่ได้รับจากการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ คือ การเรียนแบบออนไลน์ในช่วงสถานการณ์ COVID-19 ทำให้เกิดความปลอดภัย ความสามารถทางด้านเทคโนโลยีของนักเรียนที่เพิ่มขึ้น นักเรียนได้รับความรู้ต่อเนื่องแม้จะเรียนที่บ้าน ฝึกความรับผิดชอบต่อนักเรียน และผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการเรียนออนไลน์ของนักเรียนทำให้ทราบพฤติกรรมของลูกในการเรียน

ในขณะเดียวกันผู้ปกครองได้สะท้อนถึงปัญหาอุปสรรคของการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ คือ ช่องทางการเข้าเรียนที่มีหลายแห่งทำให้ยากต่อการติดตามงาน ปริมาณการมอบหมายงานที่มีมากทำให้เป็นภาระของผู้ปกครอง การจัดการเรียนการสอนไม่มีความสม่ำเสมอตามตารางเรียน ผู้ปกครองดูแลนักเรียนได้ไม่เต็มที่ นักเรียนไม่มีสมาธิในการเรียน มีสิ่งรบกวนขณะเรียน การใช้เทคโนโลยีในการเรียนได้ไม่เต็มที่และระบบสัญญาณอินเทอร์เน็ตไม่เสถียร ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ยังแสดงให้เห็นถึงข้อเสนอแนะต่อการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ คือ ควรใช้ช่องทางเดียวในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการมีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนให้มาก ตารางเรียนควรมีความสม่ำเสมอในการเข้าเรียนแบบ Real time และควรจัดให้มีการเรียนแบบ Real time ทุกคาบ

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. วิธีการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ของครู ช่วงสถานการณ์ COVID-19 สำหรับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

การเตรียมตัวก่อนการสอนออนไลน์ ผู้สอนมีการเตรียมตัวเรื่องการใช้เทคโนโลยีและสื่อการสอน ในด้านการเข้าใช้งานอุปกรณ์ มีการสำรวจและเตรียมความพร้อมของการเข้าใช้งานในระบบอินเทอร์เน็ต ช่องทางในการสอน การพัฒนาสื่อการสอน และการปรับเนื้อหาให้มีความเหมาะสมกับการเรียนในรูปแบบออนไลน์ สอดคล้อง

กับที่กระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้กำหนดนโยบายการเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษาผ่านระบบทางไกล และระบบออนไลน์ โดยการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้หรือจัดการศึกษาแบบผสมผสาน ตามแนวความคิด “การเรียนรู้นำการศึกษา โรงเรียนอาจหยุดได้ แต่การเรียนรู้หยุดไม่ได้” สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2563)

ระหว่างการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ผู้สอนใช้เทคนิคการควบคุมชั้นเรียนด้วยการสร้างข้อตกลงร่วมกันและใช้แอปพลิเคชันในการช่วยจัดการชั้นเรียน จัดกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นการให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ผ่านกิจกรรม เน้นการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ โดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการสอนและการเรียนรู้ โดยพิจารณาให้เหมาะสมกับสาระวิชา กิจกรรม และระดับความสามารถของนักเรียน เน้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Directed Learning) ผ่านสื่อออนไลน์ ชุดการเรียนรู้หรือแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ ที่ครุมอบหมายเพื่อได้ฝึกปฏิบัติเพิ่มเติม สร้างสรรค์ผลงานและการเรียนการสอนแบบ Real Time ผ่านโปรแกรม Microsoft Teams ตามแนวทางของโรงเรียน

ภายหลังการเรียนการสอนออนไลน์ มีการปรับรูปแบบการวัดและประเมินผลให้เหมาะสมกับธรรมชาติวิชา และวัยของนักเรียน โดยจัดในรูปแบบออนไลน์ (Online Examination) หรือประเมินจากผลงาน (ใบงาน) สอดคล้องกับ ภูมิภา ภูมิปัญญาวัฒนธรรม (2563) ได้ให้ ข้อเสนอแนะ / แนวทางการดำเนินการ “การจัดการเรียนการสอนอย่างไรในสถานการณ์โควิด-19: จากบทเรียนต่างประเทศสู่การจัดการเรียนรู้ของไทย” ว่าควรกระชับหลักสูตร เพิ่มความยืดหยุ่นของโครงสร้างเวลาเรียน ปรับรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย และยกระดับการประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสถานการณ์โควิด - 19 โดยดำเนินการปรับหลักสูตรให้กระชับควบคู่ไปกับจัดลำดับความสำคัญของเนื้อหา ผ่อนคลายตัวชี้วัดและโครงสร้างเวลาเรียน มีการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ ที่เหมาะสม มีการประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

2. พฤติกรรมการเรียนออนไลน์ของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำช่วงสถานการณ์ COVID-19

การเตรียมตัวก่อนการเรียนออนไลน์ นักเรียนมีการเตรียมความพร้อมก่อนการเรียนในเรื่องของการเตรียมอุปกรณ์การเรียนได้ด้วยตนเอง แสดงให้เห็นถึงความสามารถด้านการช่วยเหลือตนเองของนักเรียน และความรับผิดชอบที่มีต่อการเรียน นักเรียนสามารถเรียนออนไลน์ได้ด้วยตนเอง ทำการบ้านหรืองานที่ต่อเนื่องจากการเรียนได้ด้วยตนเอง ภายใต้การกำกับดูแลของผู้ปกครอง

ระหว่างการเรียนออนไลน์ นักเรียนเข้าเรียนตรงเวลา ตั้งใจเรียนและมีส่วนร่วมในการตอบคำถามและแสดงความคิดเห็น การปฏิบัติตนดังกล่าวจะทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียน สอดคล้องกับ เมธาสิทธิ์ ธัญรัตนศรีสกุล และคณะ (2563) ได้ประเมินการจัดการเรียนการสอนทางไกลในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กรณีระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนราชินีบูรณะ ได้กล่าวถึงความสามารถในการกำกับตนเองเพื่อการเรียนรู้ ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการจัดการเรียนการสอนทางไกลของนักเรียนแต่ละคน ซึ่งมีไม่เท่ากันและพบว่านักเรียนแต่ละคนยังกำกับตนเองได้น้อย พฤติกรรมการเรียนออนไลน์ของนักเรียนสะท้อนให้เห็นวินัยในตัวของนักเรียน วินัยอันเกิดจากการกระทำหรือกิจกรรมใด ๆ ที่ทำเป็นกิจวัตรประจำ (Routine)

ภายหลังการเรียนออนไลน์ นักเรียนจะทำการบ้านทันทีหากทำไม่ได้ก็จะรอผู้ปกครองมาช่วยสอน แสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบที่มีต่อการต่อการทำงานที่ได้รับมอบหมายได้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับที่ ปรีดี พิศภูมิ วิถี (2563) ได้กล่าวถึงการเรียนออนไลน์ การศึกษาไทยพร้อมแคไชน ว่าสิ่งสำคัญของการเรียนออนไลน์เป็นเรื่องวินัยในการเรียน วินัยจะเป็นตัววัดว่าเด็กมีความพร้อมมากน้อยเพียงใด เนื่องจากเป็นปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จทั้งในด้านการงานและการเรียน

3. ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ช่วงสถานการณ์ COVID-19

การเตรียมตัวก่อนการเรียนออนไลน์ ผู้ปกครองช่วยเตรียมเทคโนโลยีและเตือนการเตรียมอุปกรณ์ กำกับให้นักเรียนเตรียมตัวก่อนเรียน และเข้าเรียนตามตาราง สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2563) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้ปกครองนักเรียนในการเรียนออนไลน์ ในด้าน 1) การเตรียมความพร้อมของผู้ปกครองนักเรียน เกี่ยวกับการให้ข้อมูลความพร้อมของอุปกรณ์ เครื่องมือติดต่อสื่อสารและอื่น ๆ กับครูประจำชั้น การเข้าร่วมช่องทางการติดต่อสื่อสารระหว่างครู เช่น Line, Facebook, โทรศัพท์ หรือช่องทาง อื่น ๆ ตามบริบท และทำความเข้าใจร่วมกับโรงเรียน ครู และนักเรียนในการจัดการเรียนการสอน 2) การเป็นผู้ช่วยครูในการจัดการเรียนการสอน เช่นการเตรียมความพร้อมให้นักเรียนเข้าเรียนตามตารางเรียน ดูแลช่วยเหลือการทำกิจกรรมอย่างใกล้ชิด ระหว่างการจัดการเรียน สามารถติดต่อสื่อสารกับครู เพื่อสอบถามข้อสงสัย ขอคำแนะนำหรือร่วมกันแก้ปัญหา

ระหว่างการเรียนออนไลน์ ผู้ปกครองให้ความช่วยเหลือนักเรียนโดยการนั่งอยู่ข้าง ๆ กระตุ้นให้ตอบคำถาม เตือนให้มีสมาธิกับการเรียน และช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นขณะเรียน

ภายหลังการเรียนออนไลน์ ผู้ปกครองให้ความช่วยเหลือนักเรียนในการทำการบ้าน/งานที่มอบหมาย ตรวจสอบติดตามงานและช่วยลูกในการทบทวนบทเรียน ผู้ปกครองจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างมากในการอำนวยความสะดวกทางด้านการเรียน ดังนั้นการจัดสรรเวลา หรือแบ่งเวลาในการดูแลนักเรียนเพื่อสื่อสารพูดคุยเกี่ยวกับการเรียนหรือปัญหาที่เกิดขึ้นขณะเรียน เพื่อให้นักเรียนได้ลดความตึงเครียดเกี่ยวกับการเรียนออนไลน์ลง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2563) ได้ให้คำแนะนำสำหรับผู้ปกครอง ระดับประถมศึกษาตามแนวทางการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในสถานการณ์ COVID-19 ถึงสิ่งที่ผู้ปกครองสามารถส่งเสริมและดูแลช่วยเหลือในการเรียน โดยแบ่งเป็น 1) ก่อนเรียน คอยกระตุ้นให้เข้าเรียนเมื่อถึงเวลา จัดเตรียมหนังสือเอกสารประกอบการเรียน และพูดคุยให้เห็นความสำคัญของการเรียน 2) ระหว่างเรียน จัดสภาพแวดล้อมให้เด็กมีสมาธิในการเรียน ส่งเสริมให้คิดและทำกิจกรรมตามความสามารถและให้หยุดพักเมื่อเหนื่อยล้า 3) หลังเรียน ช่วยกระตุ้นให้ทำแบบฝึกหัด ใบงาน ช่วยทบทวนสิ่งที่เรียน ให้ช่วยทำงานบ้านง่าย ๆ ให้เล่นอิสระและให้กำลังใจ คอยสังเกตพฤติกรรม เพื่อนำไปพูดคุยกับครูประจำชั้นในการดูแลนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งนี้

1. การจัดการเรียนการสอนของครูควรเน้นการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียนทั้งในและนอกห้องเรียน เช่น การพูดคุยถามตอบในชั้นเรียนและการพูดคุยภายนอกห้องเรียนผ่านช่องทางอื่น เช่น Line หรือ Chat Microsoft Teams ในกรณีที่นักเรียนต้องการปรึกษาหรือคำแนะนำเพิ่มเติม การสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียนมีความสำคัญ ทำให้นักเรียนสบายใจและรู้สึกรู้สึกว่าการเรียนออนไลน์ไม่ได้แตกต่างจากการเรียนในชั้นเรียนปกติที่ครูและนักเรียนสามารถพูดคุยปรึกษากันนอกจากรื่องการเรียนได้

2. ความร่วมมือของผู้ปกครองมีความสำคัญต่อประสิทธิภาพในการเรียนออนไลน์ เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยเป็นกลุ่มเด็กเล็ก จึงต้องอาศัยความร่วมมือของผู้ปกครองในการกำกับและกระตุ้นเตือนนักเรียนให้จดจ่ออยู่กับการเรียน รวมถึงการให้ความช่วยเหลือนักเรียนในการทำการบ้าน/งานที่ได้รับมอบหมาย รวมถึงการทบทวนบทเรียนเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจต่อเนื้อหาการเรียน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจเพื่อให้เห็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ เป็นการศึกษาสิ่งที่เกิดขึ้นแล้ว ดังนั้น การวิจัยในอนาคตจึงอาจเป็นการพัฒนากระบวนการเรียนรู้แบบใหม่และนำมาทดลองใช้กับการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ เช่น ศึกษาประสิทธิภาพของวิชาการ หรือวิธีการสอน

2. นำข้อมูลการวิจัยไปออกแบบเพื่อสร้างรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์แบบใหม่และควรมีการจัดการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์รูปแบบใหม่ กับนักเรียนที่มีความต้องการความช่วยเหลือทางด้านเรียน

บรรณานุกรม

ปรีดี พิศภูมิวิถี. (2563). *เรียนออนไลน์ การศึกษาไทยพร้อมแค่ไหน (Online)*.

www.matichon.co.th/article/news_2155853., 11 ตุลาคม 2564.

ภูษิมา ภิญญสินวัฒน์. (2563). *จัดการเรียนการสอนอย่างไรในสถานการณ์โควิด-19: จากบทเรียนต่างประเทศสู่การจัดการเรียนรู้ของไทย (Online)*. www.tdri.or.th/2020/05/examples-of-teaching-and-learning-in-covid-19-pandemic., 20 มีนาคม 2564.

เมธาสิทธิ์ ธัญรัตนศรีสกุล และคณะ. (2563). การประเมินการจัดการเรียนการสอนทางไกลในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กรณีระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนราชินีบูรณะ โดยการใช้การประเมินแบบเร่งด่วน. *ศาสตร์การศึกษาและการพัฒนามนุษย์*, 4(2), 30-45.

วิทยา วาโย และคณะ. (2563). “การจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัส COVID-19: แนวคิดและการประยุกต์ใช้จัดการเรียนการสอน”. *วารสารศูนย์อนามัยที่ 9*. 14 (34): 285-298.

วารสารวิจัยและพัฒนาการศึกษาพิเศษ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). *การจัดการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกลในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)* (Online).

<https://www.obec.go.th/archives/483155>., 9 สิงหาคม 2564.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). *รายงานการเรียนออนไลน์ยุคโควิด-19: วิฤตหรือโอกาสการศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ: หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สกศ.

Allen, I. E., and Seaman, J. (2005). *Growing by Degrees: Online education in the United States*, 2005. The United States of America.

Kuhfeld, M. (2018). *Summer learning loss: What we know and what we're learning* (Online). www.nwea.org/blog/2018/summer-learning-loss-what-we-know-what-were-learning, March 3, 2021.

UNESCO. (2020). *Distance Learning Solutions* (Online).

www.en.unesco.org/covid19/educationresponse/Solutions, March 1, 2021.